

ARKIVFÖRTECKNING

Thorshammars Verkstads Aktiebolag
Thorshammars Sjuk- och Begravningskassa

Norbergs kommun

Handlingarna förvaras hos Norbergs
Folkminnesarkiv

Norbergs Folkminnesarkiv

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehållsförteckning

Thorshammars Verkstads Aktiebolag - Arkivets uppbyggnad

Litteraturlista

Supplement till telefonkatalogen

Thorshammars Verkstads Aktiebolag - Historia

Arkivförteckningar

Norbergs Folkminnesarkiv

THORSHAMMARS VERKSTADS AKTIEBOLAG

Thorshammars Verkstad, Norbergs kommun i Västmanlands län, grundades på 1870-talet och lades ned i början av 1980-talet. Verksamheten bestod av manufaktur tillverkning av mässings- och kopparföremål. Bolaget och byggnaderna köptes av Norbergs kommun år 1989.

Arkivet förvarades vid verkstaden fram till mitten av 1990-talet då det flyttades till Norbergs Folkminnesarkivs lokal i Folkets Hus (Norberg), där det finns nu. Arkivmaterialet består av böcker, ett rikt material av ritningar och ett omfattande lösbladsmaterial. Det finns handlingar från 1870-talet till 1980-talet. Under årens lopp har det mesta sparats, allt från liggare och räkenskapsböcker till avlöningslistor, brevkort, postkvitton, reklam och fraktsedlar. Arkivet är mycket intressant tack vare sitt varierande material.

Verkstadens arkiv ordnades och förtecknades första gången i slutet av 90-talet, då kommunen övertogs anläggningen. Det lösa materialet var till stor del rullat till buntar och var smutsigt då det mesta förvarats på en vind under lång tid. Arbetsuppgiften att rengöra och plana materialet var praktiskt mycket krävande. Som ett delprojekt i Projekt Industrihistorisk Mötesplats (Norberg) har arkivet förtecknats om under 1999.

I stort sett har allt arkivmaterial ordnats (sorterats) om och arkivförteckningen är helt reviderad. Under arbetets gång fick vi kännedom om att det fanns mera material vid Thorshammars verkstad. Det var bl a rullar av papper (äldre dokument från 1870 - 1880-tal) och annat som kompletterade redan befintligt arkiv.

Det bör nämnas något om etiketteringen. Vi har beslutat prova självhäftande etiketter av märket Tenza 70X50 (art nr S 100 84), som enligt leverantören Dorab har permanent häftämne. De nya etiketterna sattes på de gamla. Vissa serier var inte etiketterade, t ex kapitalböcker och kontraböcker, där satte vi etiketterna på pärmens insida eller på baksidan. När det gäller kartongerna sattes en etikett på ryggen och en på kartongens insida (på vissa skrevs volymens signum med blyerts på kartongen)

I kompendiet finns även arkivförteckningen för arkivbildaren Thorshammars Sjuk- och Begravningskassa.

Arkiven har ordnats och förtecknats av undertecknad
Norberg i november 1999

/Katarina Nordin

Arbetet med att digitalisera Thorshammars Verkstads Aktiebolags arkiv inleddes 1 december 2006 av Lotta Holmberg, Norbergs Folkminnesarkiv

Norbergs Folkminnesarkiv

THORSHAMMARS VERKSTADS AKTIEBOLAG

LITTERATURLISTA

- ASEA, Västerås. Om aducerat gjutgods. 1914
 Finspongs Metallverks AB. Finspongs metallhandbok. 1939
 Giesserei Zeitung (tidskrift). Nr 1, 1913
 AB Göteborgs Maskinaffär. Om remmars skötsel. 1905
 Hagman och Hansson. Åtta-timmarslagen. Bokförlaget Tiden. 1919
 Hamilton Hugo. Bolagslagarna och firmalagen. Norstedts förlag. 1896
 Holford Bottomley. Konsten att sälja. 1909
 Ingenjörforman Mogens Jacobsen, Köpenhamn. Rationalisering. 1948
 Kalender för Sveriges Bergshantering. 1906
 Kalender för Sveriges Bergshantering. 1919
 Landelius och Björklund. Handbok i planslipning. N-490. 1953
 Landelius och Björklund. Slipskiverekommendationer. N-600. 1956
 Larsbo-Norns AB. Wikmanshytte degelstål. 1915
 M-kalendern. Svensk metall och maskinkalender. 1946 - 1948
 Molin och Marcus. Arbetarskyddslagstiftningen. Norstedts o söners förlag. 1912
 Nordisk handel och industri. Fackboken. 1892
 Orvik E. Skatt vid källan, uppbördsförordning. Libro. 1946
 Rosendahls (100-års jubileumsskrift). 1855 - 1955
 Skarstedt S. Nya Aktiebolagslagen. Norstedts förlag. 1910
 Statens Industrikommission. Ersättningsmetaller (publikation). 1918
 Statens Industrikommission. Meddelanden. Nr 3, 1918
 Stenbeck, Wijnbladh och Nial. Nya Aktiebolagslagen. Norstedts och söners förlag. 1946
 AB Svenska Metallverken, Västerås. Metallhandbok. 1950
 Svensk författningssamling 1923
     Nr 31 - 34
     Nr 79 - 83
     Nr 95 - 100
     Nr 140 - 146
     Nr 173 - 174
     Nr 197 - 199
 Svensk Statsleveranskalender. Handbok för leveranser till staten
 Svenskt Verstadsregister. 1973 - 1974
 Svensk Handelskalender
     1891/1982
     1897
     1909
     1927 I
     1927 II
     1937 I
     1937 II
 Sveriges kommunikationer

Norbergs Folkminnesarkiv

THORSHAMMARS VERKSTADS AKTIEBOLAG

Taxa för år 1908, inländska tidningar och andra periodiska skrifter

Taxa för år 1909, inländska tidningar och andra periodiska skrifter

Teknisk tidskrift. Leverantörregister. Svenska Teknologiföreningen .1916

Tidskriften Verkstädernas annons och firmaregister. 1910

Tullverkets författningssamling. Nr 127. 1922

Verkstäderna. Organ för Sveriges Verkstadsförening (tidskrift). Nr 4, 1912

Norbergs Folkminnesarkiv

THORSHAMMARS VERKSTADS AKTIEBOLAG

Supplement till Rikstelefonkatalogen 1897

Abonnenter å Rikstelefon 1901

Rikstelefonkatalogen, Stockholmsdelen:

1952 A - K
1952 L - Ö
1952 Yrkesregister

Rikstelefonkatalogen, Göteborgsdelen

1931

Rikstelefonkatalogen, Faludelen

1952

Rikstelefonkatalogen, Gävledelen

1961

Telefonkatalogen - Västerås(delen)

1957
1961
1962
1963
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976/1977
1981/1982
1982/1983
1983/1984

Telefonkatalog. Norberg - Västanfors - Fagersta - Ängelsberg - Karbenning. m fl

1930
1938
1945/1946
1948
1953

Norbergs Folkminnesarkiv

THORSHAMMARS VERKSTADS AKTIEBOLAG

Telefonkatalog. Fagersta-Norbergsområdet

1960
1967
1970
1972
1976
1977
1978/1979
1980/1981
1981/1982

Postgärförteckning

1934
1943
1945
1946

Förteckning över postgirokonton. 1943

Vems är postgironumret? 1943

Norbergs Folkminnesarkiv

THORSHAMMARS VERKSTADS AKTIEBOLAG

Thorshammars Verkstad startades i början av 1870-talet i en nedlagd spiksmedja i Hinsebo i Norberg. År 1876 bildades Thorshammars Verkstads Aktiebolag. Bolaget blev en arbetskooperation där arbetarna fick köpa aktier (flera av arbetarna kom från Skultuna Messingsbruk), en man hade en röst.

Metallverkstaden bestod av ett gjuteri, en maskinverkstad och en smedja. Dessutom fanns kontor, lager och förråd. Man producerade bl a köksredskap, ljusstakar, ljuskronor, grytor, kranar och smörjkannor i framför allt mässing men även koppar och rödmetsall. Vidare tillverkades slangkopplingar och borrar till Norbergs gruvor.

Mot slutet av 1800-talet ökade produktionen kraftigt. Som mest arbetade ca 35 man i verkstaden, det var vid sekelskiftet*. Under första världskriget inträffade en lågkonjunktur men vid 1930-talet hade produktionen igen. Därefter, fram till nedläggningen av gjuteriet på 1960-talet, avvecklades verksamheten successivt. De sista åren innan den slutliga nedläggningen 1983 var endast två personer anställda. Verksamheten bestod av reparationer och putsning av mässings- och kopparföremål. Maskinerna drevs ända till slutet av remtransmissioner.

År 1989 köpte Norbergs kommun Thorshammars Verkstad. Anläggningen är numera ett objekt i kommunens kulturmiljövårdsverksamhet. Aktiebolaget existerar fortfarande men bedriver ingen verksamhet.

-
- Sekelskiftet 1800 - 1900

Källor:

Bergdahl-Bulukin, Eva. Teknik och Kultur, 1989

Thorshammars Verkstad utanför Norberg. En metallmanufaktur blir kommunalt industrimärke

Byar och bebyggelse i Norbergs kommun. Fliken, Hinsebo m fl. 1979

Edenstam, Gunnar; Edlund, Richard; Palm, Karolina och Wallin, Pia. Göteborgs universitet, Institutionen för kulturvård. 1990
Thorshammars Werkstads Aktiebolag, Metallverkstad och mässingsgjuteri under 100 år

Karlsson, Helena. Mälardalens Högskola, Institutionen för humaniora. 1997
Thorshammars Verkstads Aktiebolag och 1920-talskrisen